

Paying Earlier than the Payment Plan Prescribed

Q My company pays suppliers (including Jewish ones, to whom the laws of *ribbit* apply) with payment plans that we establish with each supplier in advance. Occasionally, after the transaction is complete, a supplier makes a request that we pay earlier than already agreed in exchange for a cash-purchase discount we work out. ("Cash" in this context does not mean it is paid with physical currency as opposed to checks, credit cards, etc. The point is that the payment is immediate. By credit, we likewise do not mean using a credit card, but rather arranging a delay in payment and/or with installments). Is this like a regular cash discount, which is permitted, or is this discount for earlier-than-agreed payment a case of *ribbit*?

4. חכמת אדם שער משפטי צדק כלל קלט סעי' ה
... ונראה לי שהוא הדין אם המקח בכל החנויות בשנים עשר והמוכר הזה צריך למעות ואומר אם תרצה ליתן לי במזומן, אמוכר לך בעשרה ואם לאו איני מוכר אלא כפי השער בכל החנויות בשנים עשר, אף על גב שמפרש, מותר שזה רוצה להווייל בשביל המעות:

5. פתחי תשובה, יורה דעה ס"י קעג ס"ק ה
אסור ליקח אחר זה שנים עשר. עיין בספר תפארת למשה שכתב דאפילו שוה שנים עשר, אסור, דמכל מקום כיון שנתרצה ליקח עשרה, הרי אילו היה לו מעות לקח בעשרה ובשביל המתנה נותן לו שנים עשר

6. שולחן ערוך יורה דעה ס"י קעג סעי' ג
מכר לו סחורה בשנים עשר על מנת לפרעו לאחר זמן, יכול לומר לו: תפרע לי מיד ולא אקח ממך אלא עשרה. הנה: ודוקא שכבר נגמר המקח בשנים עשר וזכה בו הלוקח כבר, אבל קודם שנגמר המקח, אם אמר לו: תפרע לי עכשיו עשרה, שוב אסור ליקח אחר זמן שנים עשר אם לא ירצה הלוקח ליתן עכשיו.

7. טור יורה דעה ס"י קעג
במה דברים אמורים, במתנה בתחלת המכר: אם מעכשיו בעשרה ואם לאחר זמן בשנים עשר, אבל אם מכרן בשנים עשר על מנת לפרעו לאחר זמן, יכול לומר תפרע לי מיד ואקבל ממך עשרה, מידי שהוא מוכר חובו בפחות, שמי שיש לו שטר על חבירו או מלוה על פה יכול למוכרו לאחר בפחות ואין בו משום רבית

1. משנה וגמרא, בבא מציעא דף סה ע"א
משנה: ... מכר לו את שדהו, ואמר לו: אם מעכשיו אתה נותן לי, הרי היא שלך באלף זה; אם לגורן, בשנים עשר מנה – אסור. **גמרא:** ... **ואם לגורן בשנים עשר מנה אסור.** אמר רב נחמן: **טרשא שרי.** איתיביה רמי בר חמא לרב נחמן, ואמרי לה רב עוקבא בר חמא לרב נחמן: ואם לגורן בשנים עשר מנה – אסור! – אמר ליה: התם – קץ ליה, הכא – לא קץ ליה.

רש"י שם
טרשא שרי – למכור סחורה בהמתנה ביותר מדמיה, ובלבד שלא יפרש לו אם מעכשיו הרי הוא לך בפחות, אלא ימכור סתם בכך וכך ליום פלוני.

2. שולחן ערוך יורה דעה ס"י קעג סעי' א
מכר לחבירו דבר ששוה עשרה זהובים בשנים עשר, בשביל שממתין לו, אסור. אפילו אם המוכר עשיר ואינו צריך למעות ולא היתה הסחורה נפסדת אצלו. במה דברים אמורים, בדבר שיש לו שער ידוע או דבר ששוומו ידוע, כמו פלפל או שעווה, אבל טלית וכיוצא בו שאין לו שער ידוע ואין שומו ידוע, מותר למכרו ביוקר לפרוע לזמן פלוני, ובלבד שלא יאמר לו בפירושו: אם תתן לי מיד הרי הוא לך בעשרה זהובים, ואם לזמן פלוני בשנים עשר. ויש מי שאומר שאפילו אינו מפרש בהדיא, אין היתר אלא במעלהו מעט, אבל אם מעלהו הרבה עד שניכר לכל שבשביל המתנת המעות הוא מעלהו, הוה ליה כמפרש ואסור.

3. ברית יחודה פרק מ' סעי' כא
הקונה הפץ או סחורה בהמתנת מעות ביוקר באופן האסור, אם החפץ או הסחורה עצמה הם בני עסק עם ריוה, יקבל את הסחורה על צד היתר עיסקא, ותנאי ההתפשרות יהיה על ידי שישלם למוכר בזמן פלוני כפי המחיר שקבעו ביניהם.